

Γιώργος Πιντέρης, Ph. D.
Ψυχολόγος

ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΑΝΤΡΕΣ;

Γνώρισε ενδιαφέροντες ανθρώπους
που αναζητούν μια σχέση

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Πού είναι οι άντρες;**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Γιώργος Πιντέρης
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Γιώργος Γιαννούσης
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: design park
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Δημήτρης Χαροκόπος
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Γιώργος Πιντέρης, 2016
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2016

Πρώτη έκδοση: Μάρτιος 2016, 3.000 αντίτυπα

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-1094-4
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-1095-1

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοΐου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

Γιώργος Πιντέρης, Ph. D.
Ψυχολόγος

ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΑΝΤΡΕΣ;

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

- *Αντιμετωπίζοντας το χωρισμό* (Εκδόσεις Θυμάρι, 1982)
- *Εσύ, τα δικαιώματά σου και οι άλλοι* (Εκδόσεις Θυμάρι, 1983)
 - *Συντροφικότητα και αυτονομία* (Εκδόσεις Θυμάρι, 1983)
 - *Συντροφικότητα αλλά ελληνικά* (Εκδόσεις Θυμάρι, 1984)
- *Προσωπικότητα και υγεία – Βιβλίο 1ο* (Εκδόσεις Θυμάρι, 1984)
- *Προσωπικότητα και υγεία – Βιβλίο 2ο* (Εκδόσεις Θυμάρι, 1988)
 - *Οι μανούβρες* (Εκδόσεις Θυμάρι, 1986)
- *Ένας ψυχολόγος κριτικάρει την αστρολογία* (Εκδόσεις Θυμάρι, 1989)
 - *Μια μικρή αλλαγή φέρνει μια μεγάλη* (Εκδόσεις Θυμάρι, 1989)
 - *Λύσε μόνος σου τα προβλήματά σου* (Εκδόσεις Θυμάρι, 1991)
 - *Έρωτας, αγάπη και εξάρτηση* (Εκδόσεις Θυμάρι, 1993)
- *Ανάποδα στο χρόνο* (ψυχολογικά ποιήματα) (Εκδόσεις Θυμάρι, 1993)
 - *Διαλέγοντας σύντροφο* (Εκδόσεις Θυμάρι, 1995)
- *Όταν μια σχέση γίνεται έμμονη ιδέα* (Εκδόσεις Θυμάρι, 1996)
 - *Μα γιατί νιώθω έτσι;* (Εκδόσεις Θυμάρι, 1997)
 - *Η ψυχολογία μας με το χρήμα – Το χρήμα κι εμείς*
(Εκδόσεις Καστανιώτη, 2000)
 - *Δεν ξέρω τι θέλω* (Εκδόσεις Θυμάρι, 2001)
- *Όλο χωρίζω κι όλο γυρίζω* (Εκδόσεις Θυμάρι, 2002)
 - *Τι έμαθες;* (Εκδόσεις Θυμάρι, 2006)
- *Ο εθνικός μας χαρακτήρας και η Ευρωπαϊκή Ένωση*
(Εκδόσεις Θυμάρι, 2007)
- *Πόσο καλά διαβάζεις τους άλλους* (ψυχολογικό παιχνίδι)
(Εκδόσεις Θυμάρι, 2007)
- *Αντιμετωπίζοντας την ανεργία* (Εκδόσεις Ιβίσκος, 2011)
- *Χαρά, η καλύτερη θεραπεία* (Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2013)
 - *Άλλα θέλω κι άλλα κάνω* (Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2014)
- *Μήνυμα εστάλη. Όμως ελήφθη;*, (Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2014)
- *19 + 1 τρόποι για να πείθεις*, (Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2015)

Στον Θανάση Χρονόπουλο

Περιεχόμενα

Πού είναι οι άντρες; <i>Πού είστε, βρε κορίτσια;</i>	13
Ξυπνήστε, κορίτσια!	17
Κορίτσια, την πατήσατε!.....	21
Να διαλαλώ ότι ψάχνω γι' άντρα;	23
Η κοινωνική «θητεία» και οι γάμοι σκοπιμότητας	26
Κορίτσια στο... ράφι	35
Γεροντοκόρες και γεροντοπαλίκαρα <i>Μαραμένα τα γιούλια κι οι βιόλες</i>	41
1η κατηγορία	43
2η κατηγορία	43
3η κατηγορία	44
4η κατηγορία	44
Εργένηδες κι εργένισσες <i>Τι κυκλοφορεί στην αγορά</i>	45
Πρώτη κατηγορία: Ανύπαντροι εργένηδες κι εργένισ- σες άνω των 30	45

Είδος 1: Άντρες καριέρας (κοινώς, εργασιοκεντρικοί)	45
Είδος 1α: Γυναίκες καριέρας. Τα συμμένα λεμόνια.....	46
Είδος 2: Οι ντροπαλοί	47
Είδος 2α: Οι ντροπαλές	48
Είδος 3: Οι... εντεταλμένοι	49
Είδος 3α: Οι εντεταλμένες	50
Είδος 4: Οι ουτοπικοί	50
Είδος 4α: Οι ουτοπικές	50
Είδος 5: Οι απροσάρμοστοι	52
Είδος 6: Οι εκ πεποιθήσεως εργένηδες. (Οι... φανατικοί)	52
Είδος 6α: Οι φανατικές εργένισσες	53
Είδος 7: Άτομα με «ειδικές ανάγκες». Οι υποχόνδριοι.	53
Δεύτερη κατηγορία: Εργένηδες κι εργένισσες χωρισμένοι ή σε διάσταση	56
Είδος 1: Οι... καμένοι.....	57
Είδος 1α: Οι... καμένες.....	57
Είδος 2: Οι οικογενειακοί (ή... αδιόρθωτοι).....	58
Είδος 2α: Οι οικογενειακές	58
Είδος 3: Οι... ενγένηδες (προέρχεται από το «εν γένει»)	59
Είδος 3α: Οι ενγένισσες... ..	59
Χηρεία.	
Μια πολύπλοκη και ξεχωριστή κατηγορία.....	61
Στο φλερτ τα βρίσκουμε μπαστούνια	67
1. Η μάσκα.....	67
2. Έκφραση για πόκερ	69
3. Έρχεται... χυλόπιτα.....	72
4. Η ηττοπάθεια.....	77
5. Και πού ξέρω αν με θέλει;	80

Πώς να βρω άντρα; Πώς να βρω γυναίκα;.....	85
Δικτύωση και κοινωνικές ικανότητες.....	85
Η κοινωνική αναδικτύωση.....	87
Όταν η δικτύωση γίνεται αυτοσκοπός.....	90
Δικτύωση και διαδίκτυο.....	92
Οι ψευδαισθήσεις.....	92
Ο εθισμός.....	93
Έμμονες ιδέες.....	93
Φαύλος κύκλος.....	94
Δικαιολογημένη χρήση.....	95
Skype. Η προστασία.....	96
The art of... kamaki.....	97
Δεν ξέρω πώς να πλησιάσω.....	103
Ανοιχτήρια συζήτησης.....	105
Επίλογος.....	107
Έρευνα έλξης	
Τι μας «τραβάει» στο άλλο φύλο.....	113
Αποτελέσματα.....	115
Κι άλλα στοιχεία (αν έχεις όρεξη).....	121
Και τρίτο μέρος!.....	122

Πού είναι οι άντρες;
Πού είστε, βρε κορίτσια;

Χειμώνας του 1984. Έχω πάρτι στο σπίτι μου. Γύρω στα πενήντα άτομα οι προσκεκλημένοι. Είχαν έρθει σχεδόν όλοι, αλλά εγώ ήμουν σ' αναμμένα κάρβουνα: Είχε περάσει η ώρα και δεν είχε έρθει ακόμα η αδελφή μου. Συνήθως, όταν είχα πάρτι, μαζευόμασταν από νωρίς η αδελφή μου, η γραμματέας μου η Νόρα και η ασκουμένη μου η Εύη (τη φώναζα Φουφού) και κάναμε τις σχετικές προετοιμασίες. Αυτή τη φορά το σπίτι ήταν γεμάτο και η Καίτη δεν είχε έρθει ακόμα!

Κάποια στιγμή ήρθε. Μόλις μπήκε, κοίταξε γύρω. «Πού είναι οι άντρες;» είπε.

Στην αρχή αιφνιδιάστηκα. Κοίταξα γύρω κι εγώ. Είχε δίκιο. Στα σαράντα πέντε άτομα είναι ζήτημα αν ήμασταν πέντε ή έξι άντρες. Παρόλο που αυτό το φαινόμενο τον τελευταίο καιρό είχε αρχίσει να γίνεται αισθητό, αυτή ήταν η πρώτη φορά που το *συνειδητοποιούσα*. Καθώς περνούσαν τα χρόνια, το φαινόμενο της λειψανδρίας άρχισε να μου γίνεται όλο και πιο αισθητό. Σε αυτό συνέτεινε και η επαφή με τις επισκέπτριές μου.

Οι γυναίκες που παραπονιούνται ότι δε βρίσκουν σύντροφο είναι πολύ περισσότερες από τους άντρες. Φυσικά, υπάρχουν και άντρες με τις ίδιες δυσκολίες. Όμως για τις γυναίκες φαίνεται ότι το πρόβλημα είναι οξύτερο.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να παραθέσω κάποια υποκειμε-

νικά στατιστικά στοιχεία, που δείχνουν δραματικά το κοινωνικό φαινόμενο της λειψανδρίας. Για να το κάνω αυτό, όταν αναφέρομαι σε άτομα χωρίς σύντροφο, θα χρησιμοποιώ τον όρο «συντροφικά καθарός».

Ένας άνθρωπος είναι συντροφικά καθарός, αν στην παρούσα φάση της ζωής του είναι συναισθηματικά διαθέσιμος. Αυτό σημαίνει ότι δεν είναι παντρεμένος, δεσμευμένος ή «στα χωρίσματα». *Καθарός* θα πει ότι είναι χρονικά, οικονομικά, κοινωνικά διαθέσιμος και ταυτόχρονα πρόθυμος να δημιουργήσει μια σχέση. Αν πάρουμε λοιπόν αυτό το δεδομένο, καταλήγουμε στα παρακάτω *υποκειμενικά* στοιχεία. Αυτά δεν είναι αποτελέσματα κάποιας επιστημονικής έρευνας: είναι αυτά που πιστεύω εγώ μέσα από την εμπειρία μου ως επαγγελματίας και ως κοινωνική μονάδα.

ΗΛΙΚΙΑ	ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΙ ΑΝΤΡΕΣ	ΔΙΑΘΕΣΙΜΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ
20-27	10	7
28-35	1	3
36-42	1	5
43-55	1	7
56-70	1	13

Το πρόβλημα της λειψανδρίας είναι ιδιαίτερα έντονο στα μεγάλα αστικά κέντρα. Δε γνωρίζω αν το ίδιο πρόβλημα το έχουν και άλλες χώρες. Περιορίζομαι στην ελληνική πραγματικότητα. Αν θέλεις, μάζεψε πέντε ή περισσότερους φίλους και κάντε την παρακάτω έρευνα:

Καθένας από εσάς, κάθε βράδυ από Δευτέρα έως Πέμπτη, περνάει από τις 10:00 έως τις 12:00 από τέσσερα διαφορετικά μέρη: μια ταβέρνα, ένα εστιατόριο, μια νυχτερινή καφετέρια

και ένα μπαρ. Καθένας πηγαίνει σε διαφορετική γειτονιά. Επίσης, δεν πηγαίνει δύο βράδια στο ίδιο «μαγαζί». Σε κάθε χώρο που επισκέπτεται καταγράφει πόσοι από τους θαμώνες είναι άντρες και πόσοι γυναίκες. Για τον σκοπό αυτού του βιβλίου μετράει μόνον τα άτομα που φαίνονται από 28 ετών και πάνω.

Πιστεύω ότι τα αποτελέσματα θα είναι πολύ απογοητευτικά για τις γυναίκες. Όμως έχω δώσει αναλυτικά το πλάνο της έρευνας. Όποιες αμφισβητούν τα δικά μου υποκειμενικά και υποθετικά νούμερα δεν έχουν παρά να κάνουν την έρευνα οι ίδιες. Ιδού η Ρόδος, που λέμε...

Συνήθως οι μέρες της μεγαλύτερης λειψανδρίας είναι η Τρίτη και η Τετάρτη. Γιατί; Διότι έχει ματς! Στους άντρες που ψάχνουν για γυναίκα και δε βρίσκουν προτείνω να βγαίνουν Τρίτη και Τετάρτη βράδυ...

Τελικά, πού είναι οι άντρες; Εξαφανίστηκαν; Όχι, βέβαια! Η συνηθισμένη εξήγηση είναι ότι «τους καλούς τους έχουν ήδη γραπώσει οι επιτήδειες και έχει απομείνει ο... κατιμάς». Κι όμως, δεν είναι έτσι τα πράγματα:

Αν κάνεις την έρευνα που αναφέραμε Παρασκευή και Σάββατο βράδυ, θα διαπιστώσεις ότι όχι λειψανδρία δεν υπάρχει, αλλά πολλές φορές οι άντρες είναι περισσότεροι! Όμως οι πιο πολλοί από αυτούς δεν είναι «καθαροί», με την έννοια που αναφέραμε πιο πάνω. Αυτοί βγαίνουν Παρασκευή και Σάββατο (σαν τα σαλιγκάρια μετά τη βροχή), με μοναδικό σκοπό τη... λίπανση βλεννογόνων. Αλλά και οι ελάχιστοι που είναι «καθαροί» και βγαίνουν τα Σαββατόβραδα δεν έχουν χρόνο για μια συντροφική σχέση, διότι είναι εργασιομανείς.

Και πώς θα αντιμετωπίσει την κατάσταση η σημερινή 45άρα που (είτε είναι ανύπαντρη είτε χωρισμένη) θέλει ένα σύντροφο και δε βρίσκει; Η απάντηση αρχίζει από το επόμενο κεφάλαιο.

Ξυπνήστε, κορίτσια!

Την Αμερική της περιόδου 1969-1980 τη γνώρισα καλά. Αυτό που ξεχώριζε εκείνη την εποχή ήταν το Κίνημα των Πολιτικών Δικαιωμάτων, γνωστό ως Civil Rights Movement. Είχε τρεις συνιστώσες:

Η πρώτη ήταν οι νέοι άντρες και οι οικογένειές τους που δεν ήθελαν να υπηρετήσουν στον πόλεμο του Βιετνάμ.

Η δεύτερη ήταν το Negro Revolt, δηλαδή ο ξεσηκωμός των μαύρων για ίσα δικαιώματα με τους λευκούς. Τι ζητούσαν τότε οι μαύροι; Να πάψει το χρώμα ενός ανθρώπου να αποτελεί κριτήριο στις αμοιβές, στα κοινωνικά και τα νομικά δικαιώματά του. Το κίνημα αυτό είχε και πτέρυγες που κατέφευγαν στην ωμή βία.

Η τρίτη συνιστώσα ήταν το Women's Liberation Front, δηλαδή το Κίνημα Απελευθέρωσης Γυναικών, γνωστό και ως Φεμινισμός. Τι ζητούσαν τότε οι γυναίκες; Να πάψει το φύλο να αποτελεί κριτήριο στις αμοιβές, στα κοινωνικά, ακόμα και στα σεξουαλικά δικαιώματα.

Το Κίνημα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έλαβε τεράστιες διαστάσεις. Οι περισσότεροι από αυτούς ήταν ακτιβιστές, δηλαδή συμμετείχαν έμπρακτα στο κίνημα. Το κράτος ήταν στα πρόθυρα ανεξέλεγκτων καταστάσεων.

Τότε οι μυστικές υπηρεσίες επιστράτευσαν ένα πολύ αποτελεσματικό όπλο: τη μαριχουάνα! Το χόρτο έρρεε άφθονο στους κόλπους κάθε είδους ακτιβιστή. Το αποτέλεσμα ήταν οι περισ-

σότεροι ακτιβιστές να μετατραπούν σε χίπηδες, παιδιά των λουλουδιών, με συνθήματα όπως «Κάνε έρωτα. Όχι πόλεμο» και τα τοιαύτα. Άσε που, αν σμίξεις τον Φεμινισμό με τη μαριχουάνα, προκύπτουν πολύ ενδιαφέροντα φαινόμενα «απελευθέρωσης». Οι άντρες εκείνη την εποχή στην Αμερική έτρωγαν με χρυσά κουτάλια...*

Το Κίνημα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων μπορεί να το μαστούρωσαν, όμως είχε και τις κατακτήσεις του. Ένα απλό παράδειγμα είναι ότι, σαράντα χρόνια μετά, ο σημερινός πρόεδρος των ΗΠΑ είναι μαύρος. Το ίδιο αποτελεσματικό ήταν και το φεμινιστικό κίνημα. Οι Αμερικανίδες, από το 1980 κι έπειτα, απολαμβάνουν τα ίδια οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα όπως και οι άντρες. Η σεξουαλική απελευθέρωση σιγά σιγά έφυγε από την ακραία μορφή που είχε στην αρχή, και εδραιώθηκε σαν μια κατάκτηση των γυναικών στην έως τότε συντηρητική αμερικανική κοινωνία. Με απλά λόγια, έγινε αποδεκτό από την αμερικανική κοινωνία ότι και οι γυναίκες έχουν σεξουαλικές ορμές. Πριν από το 1960, αν μια γυναίκα εκδήλωνε τις σεξουαλικές ορμές της, χαρακτηριζόταν «νυμφομανής», μια λέξη που είναι αποκλειστικά ανδρικό κατασκευάσμα: Την επινόησαν οι άντρες γιατροί του 19ου αιώνα για να δικαιολογούμε τη σεξουαλική ανεπάρκειά μας, όταν μας τυχαίνει μια γυναίκα με έντονο σεξουαλικό ταμπεραμέντο.

Κι ερχόμαστε τώρα στην Ελλάδα. Τι γινόταν από το 1965 ως το 1980; Καταρχάς, ως το 1974 είχαμε επταετή δικτατορία. Για ποια ανθρώπινα δικαιώματα να μιλήσεις τότε; Οι περισσότερες Ελληνίδες από 28 χρονών και πάνω ήταν παντρεμένες και ασκούσαν το παραδοσιακό επάγγελμα των οικιακών.

* Αν σε ενδιαφέρει εκείνη η εποχή, υπάρχει ένα εξαιρετικό βιβλίο, γεμάτο ιστορικές φωτογραφίες: Barry Miles, «Hippie», Μετάφραση Γιώργος Παρλαλόγλου, Εκδόσεις Ψυχογιός, 2010.

Μετά τη χούντα, γύρω στο 1975, άρχισαν να φτάνουν οι πρώτοι απόηχοι του Φεμινισμού και στην Ελλάδα. Όμως υπήρχε μεγάλη διαφορά ανάμεσα στις Αμερικανίδες και τις Ελληνίδες. Οι Αμερικανίδες ήταν στην παραγωγή από το 1930. Όταν άρχισαν να διεκδικούν ίσα δικαιώματα, ήξεραν ακριβώς τι ζητούσαν. Οι Ελληνίδες, που δεν είχαν προΐστορία στην παραγωγή, έγιναν φεμινίστριες χωρίς να έχουν το υπόβαθρο. Έτσι, την πάτησαν. Πώς; Θα το δούμε στο επόμενο κεφάλαιο.

Κορίτσια, την πατήσατε!

Ο Φεμινισμός των ΗΠΑ έγινε αισθητός στην Ελλάδα με είκοσι χρόνια καθυστέρηση, δηλαδή γύρω στο 1980. Και τι διεκδικούσαν τότε οι Ελληνίδες; Πρώτα απ' όλα να αλλάξει εκείνο το άθλιο Οικογενειακό Δίκαιο που κρατούσε τη γυναίκα δέσμη στον γάμο.

Το δεύτερο ήταν το δικαίωμα στην εργασία και την ίση αμοιβή. Η σεξουαλική απελευθέρωση έκανε τα πρώτα δειλά βήματά της, αλλά... καμία σχέση με Αμερική. Φαινομενικά οι Ελληνίδες είναι σήμερα σε καλύτερη μοίρα απ' ό,τι οι συνομήλικές τους το 1950. Λέω «φαινομενικά», διότι στην πραγματικότητα την πάτησαν άσχημα.

Ο βασικός λόγος που την πάτησαν είναι ότι *δεν μπόρεσαν να απελευθερωθούν από τον παραδοσιακό ρόλο της γυναίκας*, ο οποίος μεταδίδεται από γενιά σε γενιά εδώ και 3.500 χρόνια. Έτσι, στους ρόλους «νοικοκυρά», «μαγειρίσσα», «σύζυγος», «μητέρα», «κόρη», «αδελφή» και «νύφη» που κουβαλούσαν έως τότε προστέθηκε και ο ρόλος «εργαζόμενη». Ρόλος που απαιτεί πολύ χρόνο και ενέργεια. Έτσι, *η σύγχρονη Ελληνίδα δεν έχει σχεδόν καθόλου χρόνο για τον εαυτό της*. Το αποτέλεσμα είναι, όποτε ξεκουράζεται, να νιώθει... ένοχη. Άσε που τα τελευταία χρόνια με τον ανταγωνισμό από τις αλλοδαπές γίνεται υποχρεωτικό και το γυμναστήριο. (Τόσες και τόσες οικογένειες έχουν διαλυθεί από αλλοδαπές.)

Άμα το καλοσκεφτείς, δεν υπάρχει κάποιος κοινωνικός θε-

σμός που ν' αναγνωρίζει ελεύθερο χρόνο για τη γυναίκα. Για τους άντρες υπάρχει: το καφενείο. Μην κοιτάς που στην Αθήνα τα καφενεία έχουν κατακτήσει ΚΑΠΗ. Στις πόλεις της περιφέρειας και στα χωριά το καφενείο είναι ο χώρος καθημερινής συνάντησης των αντρών της γειτονιάς.

Αν ήταν ποτέ να δημιουργηθεί ξανά ένα νέο φεμινιστικό κίνημα στην Ελλάδα, εκείνο που θα άξιζε να διεκδικήσουν οι γυναίκες είναι *ελεύθερο χρόνο*. (Ξέρω: Με αυτά που γράφω χαλάω το βόλεμά μας, αλλά και «του στραβού το δίκιο».)

Λαμβάνω τα παραπάνω υπόψη μου και σκέφτομαι: Κάτω από τέτοιες συνθήκες, είναι δυνατόν μια γυναίκα που είναι στα καλά της να θέλει να παντρευτεί; Κι όμως! Οι περισσότερες θέλουν! Μάλιστα, όταν οι φίλες τους αρχίζουν να γεννούν και να σπρώχνουν καρότσια, τις πιάνει τεταρταίος. Είναι το σύνδρομο του «έχω μείνει πίσω», που θα δούμε αναλυτικά πιο κάτω.

Υπάρχουν και λίγες, πιο ξύπνιες, οι οποίες βλέπουν πώς περνά η μάνα τους, βλέπουν πώς περνούν οι παντρεμένες φίλες τους και αποφεύγουν το... βύσσινο. Κάποιες κάνουν αυτή την επιλογή συνειδητά: «Δε θέλω ούτε παιδιά ούτε γάμο». Κάποιες ασυνείδητα. Αυτές αποφεύγουν τον γάμο, δημιουργώντας σχέσεις που η καθεμία έχει κάποια... αντιξοότητα: Η μια δεσμεύεται με παντρεμένους. Η άλλη θωρεί «σύντροφο» κάποιον που ζει μόνιμα σε άλλη πόλη ή σε άλλη χώρα. Η τρίτη βρίσκει μια αφορμή και χαλάει τον γάμο την τελευταία στιγμή. Η καθεμία έχει το στίλ της.

Να διαλαλώ ότι ψάχνω γι' άντρα;

- Ναι.
- Δε θα είστε καλά, κύριε Πιντέρη!
- Μια χαρά είμαι. Τι έχω;
- Δηλαδή, να βγαίνω στους δρόμους και να ζητάω άντρα;
- Δεν είπαμε να κρατάς και πλακάτ. Αλλά, για πες μου: Πώς θα αντιληφθούν οι άντρες του περιβάλλοντός σου ότι είσαι διαθέσιμη;

- Και τι θα κάνω; Θα λέω «χαίρω πολύ, είμαι διαθέσιμη»;
- Στην καθημερινή ζωή σου υπάρχουν άντρες γύρω σου;
- Όχι!
- Μα πώς; Δεν εργάζεσαι σε εταιρεία;
- Δε θέλω να ανακατεύω τα επαγγελματικά με τα ερωτικά.

Η Τίνα έχει όρεξη να παίξουμε το «ναι... αλλά» μέχρι να με βγάλει νοκ άουτ και μετά να θριαμβεύσει λέγοντας από μέσα της: «Κανείς δεν μπορεί να λύσει το πρόβλημά μου!»

Η Τίνα είναι σπουδαγμένη κοπέλα, ετών 38, και εργάζεται σε μια εταιρεία. Είναι εμφανίσιμη, ζεστή, έξυπνη και με χιούμορ. Έως τώρα δεν έχει παντρευτεί. Τα τελευταία τέσσερα χρόνια βρίσκεται σε μια σχέση με... αντιξοότητα: Ο σύντροφός της έχει δύο μεγάλα παιδιά και δεν επιθυμεί να ξαναπεράσει τη διαδικασία με τα πάμπερς. Χώρια που τα τελευταία δύο χρόνια εκείνος ζει σε άλλη πόλη, και μάλιστα χωρίς αεροδρόμιο. Η Τίνα όμως θέλει πολύ ένα παιδί και το βιολογικό ρολόι της την αγχώνει. Μάλιστα, διατείνεται πως, αφού είναι ευχαριστη-

μήνη από τη σχέση, το παιδί θα ήθελε να το κάνει μαζί του.

- Ξαναρωτάω: Υπάρχουν άντρες στην εταιρεία;
- Υπάρχουν.
- Και είναι όλοι παντρεμένοι;
- Πού να ξέρω;
- Σε προσέχει κανείς;
- Μα σας είπα, δεν ανακατεύω...
- Σε προσέχει κανείς;
- Ένας δυο. Ειδικά με έναν συνάδελφο μιλάμε συχνά.
- Σου αρέσει;
- Είναι τρία χρόνια μικρότερός μου.
- Σε παρακαλώ, απάντα σε αυτά που σε ρωτάω. Σου αρέσει;
- Συμπαθητικός είναι.
- Πάντα στο γραφείο τα λέτε;
- Ναι.
- Του πρότεινες ποτέ να πιείτε έναν καφέ μετά τη δουλειά;
- Ποια; Εγώ;

Αυτό περίμενα να πει για να τη στριμώξω λίγο. Στο σημείο αυτό χρειάζεται να κάνουμε μια κοινωνιολογική παρατήρηση: Η Τίνα είναι 38. Ήταν λοιπόν 18 πριν από 20 χρόνια. Είναι φανερό πως από μικρή πρέπει να είχε πολλή ζήτηση. Άρα δε χρειάστηκε ποτέ να μάθει τον ρόλο του *κυνηγού*. Στο φλερτ γνωρίζει τον ρόλο του *θηράματος*.

Παράλληλα, υπάρχουν και τα στερεότυπα εκείνης της εποχής. Μπλε για τα αγόρια, ροζ για τα κορίτσια. Πιστόλια και μπάλες για τα αγόρια, κούκλες για τα κορίτσια. Η έκφραση «κυνηγάει κορίτσια» για τα αγόρια ήταν κάτι αποδεκτό έως και... επιβεβλημένο. Η έκφραση «κυνηγάει αγόρια» είχε εντελώς διαφορετική χροιά. Με δυο λόγια, *η ευθύνη της πρωτοβουλίας στο φλερτ ήταν κυρίως των αγοριών*. Τα κορίτσια είχαν παθητικό ρόλο. Περιοριζονταν στο να ενθαρρύνουν το αγόρι που τους άρεσε με ματιές, χαμόγελα και άλλα... εξωλεκτικά εργαλεία. Κι αυ-

τό δεν το έκαναν όλες. Μερικές πίστευαν ότι το να καταλάβει ένα αγόρι ότι αρέσει σε μια κοπέλα ήταν... υποτιμητικό για την κοπέλα. Έτσι, μόλις τις κοίταζες, έστρεφαν το βλέμμα αλλού. Είχαν επίσης ένα πρόσωπο ανέκφραστο για να κρύψουν τη συμπάθειά τους. Τα καημένα τ' αγόρια έπρεπε να αναπτύξουν μαντικές ικανότητες, προκειμένου να... διαβάσουν τη σκέψη της κοπέλας που τους άρεσε.

Ο ρόλος του κυνηγού, καθώς περνούσαν τα χρόνια, άρχισε να κουράζει τους άντρες. Παράλληλα, ήρθαν και οι τουρίστριες, οι οποίες πάνω σε θέματα φλερτ και σεξ ήταν πολύ πιο ντόμπρες από τις Ελληνίδες. Έτσι, από το 1980 και πέρα ο Έλληνας άρχισε σταδιακά να εγκαταλείπει τον ρόλο του κυνηγού – και ιδιαίτερα Ελληνίδων. Σε αυτό συνέτεινε και η αθρόα προσέλευση γυναικών από τις ανατολικές χώρες μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης. Αυτά όμως θα τα πούμε αργότερα.

Έλα όμως που οι γυναίκες εξακολουθούν, στην πλειονότητά τους, να είναι κολλημένες στον ρόλο του θηράματος... Δεν πά' να 'ναι 38 ετών η Τίνα; Στο φλερτ έχει την ίδια νοοτροπία που είχε στα 16-18. Όταν της μιλάω για πρωτοβουλία στο φλερτ, εννοώ να εκφράζει διακριτικά τη συμπάθειά της. Εκείνη παίρνει ακραίες περιπτώσεις και ανάγει την πρότασή μου στο γελοίο: Να διαλαλώ ότι ψάχνω γι' άντρα; Έτσι, περιορίζει από μόνη της τις επιλογές της ανάμεσα σε ένα σύντροφο απρόθυμο να πάει παραπέρα και στη μοναξιά. Και στις περισσότερες περιπτώσεις αρκετοί άνθρωποι προτιμούν τη μιζέρια από τη μοναξιά.

Η κοινωνική «θητεία» και οι γάμοι σκοπιμότητας

Έχω μείνει πίσω

Στις Ελληνίδες κάτι αλλάζει ανάμεσα στα 27 και τα 28. Στα 27 νιώθουν +2 από τα 25. Στα 28 νιώθουν -2 από τα 30... Αν είναι «δρομολογημένες», δηλαδή έχουν μια σχέση με κοινά σχέδια για το μέλλον, έχει καλώς. Αν όμως δεν έχουν τέτοια σχέση, αρχίζουν οι παρακάτω σκέψεις, οι οποίες, με μαθηματική ακρίβεια, οδηγούν στο άγχος αποκατάστασης. Κι αν, φίλε μου, η γυναίκα αρχίσει να εκπέμπει «αποκαταστασιόνια», είναι σαν να φοράει για άρωμα... σκορδέλαιο. Οι σκέψεις που κάνει είναι κάπως έτσι:

«Άντε και τον βρήκα σε έξι μήνες. Θέλουμε κι ένα χρόνο μέχρι να παντρευτούμε. Θα έχω φτάσει 30 και, μέχρι να γίνω – αν γίνω – μάνα, θα είμαι, στην καλύτερη, 31». Τέτοια σκέφτεται και, όποτε βρεθεί με άντρα που είναι διαθέσιμος, από το δεύτερο κιάλας ραντεβού προσπαθεί να του αποσπάσει ότι στις προθέσεις του είναι κάποτε να γίνει πατέρας... Βέβαια, όσο περνούν τα χρόνια τόσο το άγχος αποκατάστασης αυξάνεται. Και οι άντρες, μόλις αντιληφθούν αυτό το άγχος, απομακρύνονται. Έτσι, αρχίζει ένας φαύλος κύκλος.

Άλλο το άγχος αποκατάστασης στα 28, άλλο στα 38 και άλλο στα 42. Άσε που μετά τα 38 σε μερικές αρχίζουν η ηττοπάθεια και η μοιρολατρία. Αυτές καταλήγουν στο... ράφι μια ώρα αρχύτερα.

Όμως από πού προέρχεται αυτό το άγχος; Από την άγραφη κοινωνική εντολή ότι η γυναίκα, αφού τελειώσει το σχολείο και σπουδάσει κάτι, ως τα 30 θα ήταν καλό να έχει παντρευτεί και να έχει (ή να περιμένει) παιδί. Σε αυτό δεν παίζει ρόλο μόνο η οικογένεια, αλλά το ευρύτερο περιβάλλον. Υπάρχουν γονείς που λένε στις κόρες τους: «Αν δε βρεις κάποιον με τον

οποίο να είσαι ευτυχισμένη, καλύτερα να μην παντρευτείς ποτέ». Δεν είναι λοιπόν πάντα η οικογένεια. Είναι το σόι, οι γείτονες, οι φίλοι, οι φίλες που παντρεύονται, οι διαφημίσεις κι ένα σωρό άλλοι παράγοντες που υπενθυμίζουν αυτή την *άγραφη κοινωνική εντολή*.

Κάποια ανάλογη εντολή υπάρχει και στους άντρες. Η σειρά έχει ως εξής: Θα τελειώσεις το σχολείο, θα σπουδάσεις, θα πας φαντάρος, θα πιάσεις δουλειά, θα παντρευτείς και θα κάνεις παιδιά. Οι εντολές εδώ τελειώνουν. Παρακάτω δεν έχει. Γι' αυτό εκείνοι που ολοκληρώνουν τις *κοινωνικές εντολές* μετά βλέπουν τηλεόραση...

Και για τους άντρες και για τις γυναίκες οι εντολές «να παντρευτείς και να κάνεις παιδιά» είναι κάτι σαν την προτροπή για την ολοκλήρωση μιας κοινωνικής «θητείας». Όσο ένα από αυτά τα δύο εκκρεμεί, η γυναίκα νιώθει σαν τον τριαντάρη που δεν έχει υπηρετήσει ακόμα τη στρατιωτική θητεία του. Οι περισσότερες γυναίκες που μετά τα 30 δεν είναι «δρομολογημένες» αισθάνονται συχνά σαν να χρωστούν την κοινωνική «θητεία» τους. Αυτές είναι ευάλωτες στο να κάνουν γάμους σκοπιμότητας ή... απελπισίας. Κοιτάζουν τις συνομήλικές τους που σέρνουν καρότσια, και νιώθουν ότι... έχουν μείνει πίσω.

Κάποιες άλλες δεν υπακούν τόσο στις κοινωνικές επιταγές όσο στο βιολογικό ρολόι τους. Γι' αυτές δεν έχει τόσο σημασία ο γάμος όσο το παιδί. Βέβαια, έχουν κάποιες προτιμήσεις όσον αφορά το με ποιον θα κάνουν το παιδί. Όμως, όταν πλησιάζουν τα 40 και θέλουν πολύ να κάνουν παιδί, τότε συμβιβάζονται – και καμιά φορά πολύ. Οι γυναίκες αυτές είναι επικίνδυνες. Συμπεριφέρονται σεξουαλικά ελεύθερα, αλλά δε σου δηλώνουν ότι, έτσι και πιάσουν παιδί, θα το κρατήσουν. Αυτό το μαθαίνεις κατόπιν εορτής. Τις γυναίκες αυτές τις ονομάζω «σπερματοπαγίδες».

Το άγχος αποκατάστασης πιάνει τους άντρες σε μεγαλύτερη ηλικία. Γι' αυτούς δε μετράει το βιολογικό ρολόι με τον τρόπο που μετράει στις γυναίκες. Αν στις γυναίκες το άγχος αρχίζει γύρω στα 28, στους άντρες συμβαίνει μετά τα 37. Στα 37 είσαι +2 από τα 35. Στα 38 είσαι -2 από τα 40.

Κι εδώ συναντάμε το σύνδρομο «έχω μείνει πίσω». Κάποια στιγμή αντιλαμβάνονται ότι οι περισσότεροι συνομήλικοί τους έχουν κάνει οικογένεια, ενώ οι ίδιοι παραμένουν εργένηδες. Στους άντρες το βιολογικό ρολόι παίζει διαφορετικό ρόλο: Αυτό που τους απασχολεί είναι η διαφορά ηλικίας που θα έχουν από τα... μελλοντικά παιδιά τους. Όμως, πάνω απ' όλα είναι η αίσθηση που έχουν ότι χρωστούν ακόμα την κοινωνική «θητεία» τους. Είναι κι αυτοί ευάλωτοι σε γάμους σκοπιμότητας. Οι περισσότεροι από αυτούς τους γάμους καταλήγουν σε διαστάσεις ή διαζύγια.

Πώς γίνεται ένας γάμος σκοπιμότητας;

Ας πάρουμε την Τίνα. Κατάφερε μετά κόπων και βασάνων να απομακρυνθεί από τον άντρα της καρδιάς της και τώρα είναι 39. Όπως πολλές εργαζόμενες, δεν έχει πολλά κουράγια να βγαίνει τα βράδια. Κοροϊδεύει λίγη ώρα τον εαυτό της με το facebook, αλλά στην πραγματικότητα βιώνει έντονα τη λειψανδρία. Παράλληλα, τους λίγους διαθέσιμους άντρες που γνωρίζει τους συγκρίνει άθελά της με τον τέως και τους απορρίπτει.

Μια μέρα η απογοητευμένη Τίνα γνώρισε τον αγχωμένο Σωτήρη. Η γνωριμία έγινε στο ταξιδιωτικό γραφείο του. Είχε πάει να αλλάξει ένα πακέτο διακοπών που έκλεισαν με δυο φίλες της, και την εξυπηρέτησε. Ο Σωτήρης ήταν 47. Σε αυτή την ηλικία δεν υπάρχει... +2 από τα 45. Βιώνεις κατευθείαν -3

απ' τα 50. Ο άνθρωπος είχε μέγα άγχος αποκατάστασης. Δεν ένωθε απλά ότι έχει μείνει πίσω, αλλά ότι έχει μείνει πολύ πίσω.

Ανάμεσά τους υπήρξε από την αρχή ένα κλίμα αμοιβαίας συμπάθειας. Από τη μεταξύ τους κουβέντα ανακάλυψαν ότι και οι δύο ήταν «διαθέσιμοι». Έτσι, έκλεισαν ραντεβού για ένα δείπνο το επόμενο βράδυ. (Να μη χάνεται χρόνος.) Εννοείται ότι είχαν βάλει και οι δυο τα καλά τους. Η Τίνα ήταν στολισμένη σαν χριστουγεννιάτικο δέντρο και το άρωμά της μύριζε από δύο μέτρα μακριά. Ο Σωτήρης έβαλε κι αυτός τα δυνατά του και ήταν όσο πιο εμφανίσιμος μπορούσε να είναι.

Καθώς εξελίσσεται η βραδιά (συν κρασάκι), η αρχική αμοιβαία συμπάθεια σύντομα μετατρέπεται σε αμοιβαία έλξη. Για να καταλάβουμε πώς γίνεται αυτή η... μετάλλαξη, ας κρυφκούσουμε τις σκέψεις τους:

Τίνα: *Επιτέλους βρέθηκε.* Αυτό της δημιουργεί το συναίσθημα ανακούφισης από το άγχος αποκατάστασης. *Και είναι ευκατάστατος.* Άρα μπορεί να ελπίζει ότι οι επιθυμίες της είναι πραγματοποιήσιμες. *Φαίνεται ευγενικός και καλλιεργημένος.* Βάλε λοιπόν σε ένα μπλέντερ: ανακούφιση, προοπτική γάμου, ευγένεια, καλλιέργεια και κρασί. Αν ο κύριος δεν είναι... Κουασιμόδος, η έλξη δημιουργείται στο πι και φι...

Σωτήρης: *Καλή περίπτωση φαίνεται. Είναι ομορφούλα, έξυπνη κι έχει χιούμορ.* (Ο Σωτήρης έχει να πάει με γυναίκα πολύ καιρό, βάλει και το κρασί, να η έλξη κι από την από δω μεριά).

Το Σαββατοκύριακο αποφασίζουν να πάνε στο εξοχικό που νοικιάζει ο Σωτήρης στην Ύδρα. Εκεί ξεκινά και η σεξουαλική σχέση, η οποία προκύπτει «καταπληκτική». Έλξη + «καταπληκτική» σεξουαλική επαφή = Έρωτας και δη «κεραυνοβόλος». Έτσι τουλάχιστον δηλώνουν και οι δυο στους έκπληκτους φίλους τους.

Μέσα σε έξι μήνες γίνεται ο γάμος και η Τίνα στα 41 της αποκτά έναν γιο. Ο γάμος έχει μπει στον τρίτο χρόνο. Από εκείνο

το Σαββατοκύριακο στην Ύδρα έχουν αλλάξει πολλά: Κατοικούν στη μονοκατοικία του Σωτήρη, η οποία είναι μεν κοντά στη δουλειά του, αλλά πολύ μακριά από τη δική της δουλειά. Το πρόβλημα αυτό έως τώρα δεν έχει γίνει αισθητό, διότι η Τίνα έχει άδεια μητρότητας και μένει στο σπίτι. Όμως έχει πρόβλημα απομόνωσης. Η απόσταση δυσκολεύει τις φίλες της να τη βλέπουν συχνά. Η Τίνα νιώθει σαν να ζει στη εξορία. Παράλληλα, μέσα στο σπίτι βαριέται αφάνταστα. Έτσι, μια και είναι πολλές ώρες μόνη, το έχει ρίξει στο διαδίκτυο αναζητώντας... νέες γνωριμίες.

Παράλληλα, ο Σωτήρης έχει σημαντικά στοιχεία που την ενοχλούν, τα οποία μέχρι να γεννήσει τα παρέβλεπε: Είναι εργασιοκεντρικός. Φεύγει το πρωί στις εννιά και γυρίζει στις εννιάμισι το βράδυ. Το ενδιαφέρον που δείχνει στην Τίνα και στο παιδί είναι πολύ επιφανειακό. Μόλις φάει, βάζει ένα ποτό και χαζεύει τηλεόραση. Μέχρι να πάει για ύπνο, τα ποτά έχουν γίνονται τέσσερα. Ροχαλίζει κιόλας... Από σεξ, κάθε Σάββατο και... μειωμένης απόδοσης.

Εδώ κι ένα μήνα η Τίνα έχει αρχίσει να πηγαίνει στη δουλειά. Τώρα το πρόβλημα των μετακινήσεων γίνεται ιδιαίτερω αισθητό. Έτσι, έχει αρχίσει να σκέφτεται σοβαρά το διαζύγιο.

Αυτή η εξέλιξη είναι η αναμενόμενη στους περισσότερους από αυτούς τους γάμους. Ο κυριότερος λόγος είναι ότι αυτό που ένωσε αυτούς τους δύο ανθρώπους δεν ήταν μια αυθεντική αμοιβαία έλξη. Αυτό που πραγματικά τους ένωσε ήταν η αμοιβαία *ανακούφιση* από το άγχος της κοινωνικής αποκατάστασης, η οποία –για ένα διάστημα– μετατράπηκε σε έλξη. Είχαν επίσης δύο κοινούς στόχους: τον γάμο και το παιδί. Μόλις οι δύο αυτοί στόχοι επιτεύχθηκαν, η έλξη εξαφανίστηκε.

Από εκεί και πέρα τα σενάρια για κάθε γυναίκα που βρίσκεται σε τέτοια θέση ποικίλλουν. Άλλωστε, δεν είναι όλες εργαζόμενες, δεν έχουν όλες την ίδιες οικονομικές δυνατότητες ούτε

έχουν όλες την ίδια εμφάνιση με την Τίνα. Ας δούμε τα πιο συνηθισμένα σενάρια:

1. **Το δεκανίκι:** Σταθμίζει τα πράγματα και δε θέλει να διαταράξει τη σιγουριά της. «Τίνα, κάτσε στ' αυγά σου» λέει συχνά στον εαυτό της. Για να αντέξει όμως την κατάσταση, βρίσκει έναν... καλό άνθρωπο, ο οποίος προσφέρει μια «εξωτερική βοήθεια» στον σύζυγο που, εδώ που τα λέμε, τη χρειάζεται. Έτσι, τους διατηρεί τον γάμο όπως ένα υποστυλώμα κρατά ένα ετοιμόρροπο κτίσμα. Χωρίς αυτόν η Τίνα μπορεί να χώριζε. Συνήθως είναι κάποιος παντρεμένος που «ζει συμβατικά με τη γυναίκα του», πιθανόν συνάδελφος. Υποθέτω ότι αρκετές, για να μη χρεωθούν ένα διαζύγιο, ακολουθούν αυτόν τον δρόμο. Βέβαια, το πληρώνουν με ενοχές, μια και δεν είναι μεγαλωμένες με τέτοια ιδανικά.
2. **Επιστροφή στα πάτρια:** Παίρνει το παιδί και πηγαίνει «προσωρινά» στους γονείς της, οι οποίοι μένουν πολύ κοντά στη δουλειά της. Οι γονείς φροντίζουν και το παιδί. Έτσι, απαλλάσσεται από το μαγείρεμα και όλα όσα θα έκανε, αν έμενε μόνη της. (Εκτός κι αν οι γονείς χρειάζονται οι ίδιοι φροντίδα. Σε μια τέτοια περίπτωση, θα το καλοσκεφτεί προτού κάνει την κίνηση...) Αν όμως οι γονείς είναι σε «καλή κατάσταση» και πρόθυμοι να της κρατούν το παιδί, έχοντας εξοφλήσει την κοινωνική «θητεία» της, μπορεί από δω και μπρος να ζήσει... σαν άνθρωπος.
3. **Η «βαρκούλα»:** Για ένα διάστημα συμβιβάζεται με τον γάμο της. Νιώθει σαν να ζει στη μια όχθη του ποταμού που είναι υγρή, μουντή και συννεφιασμένη, ενώ η απέναντι όχθη (της ελευθερίας) φαντάζει σαν μια όμορφη πόλη με σπιτάκια, φωτάκια και ζωή. Πολύ θέλει να πάει

απέναντι, αλλά δεν έχει τα κότσια να κολυμπήσει. Καθώς βαδίζει καθημερινά πάνω κάτω στην καταθλιπτική παραλία της, κάποια μέρα βλέπει μια βαρκούλα: «Ο Θανασάκης»... Με τη βοήθεια της βαρκούλας φτάνει στην απέναντι όχθη. Εδώ υπάρχουν δύο σενάρια: Στο πρώτο, αποχαιρετά τη βαρκούλα και μπαίνει στην πόλη να ζήσει την υπόλοιπη ζωή της. Στο δεύτερο, αποδεικνύεται αθεράπευτη: Φορτώνεται τη βαρκούλα στην πλάτη και κάνει τον Θανασάκη διάδοχο κατάσταση.

4. **Η νέα γιαγιά:** Εδώ τα πράγματα είναι σχεδόν ιδανικά. Η γυναίκα είναι γύρω στα 38 με 45. Από εμφάνιση κρατιέται καλά. Οικονομικά είναι αυτάρκης, είτε απ' τη δουλειά της είτε από... οικογενειακά εισοδήματα. Παράλληλα, η μητέρα της είναι 63 ετών και σε πολύ καλή φόρμα. Μάλιστα, δύο χρόνια μετά τον μακαρίτη βρήκε κι έναν γείτονα χήρο 57 χρονών κι έτσι έχει και παρέα. Βέβαια, καθένας έχει τον χώρο του. Με αυτά τα δεδομένα η Τίνα δεν έχει κανέναν απολύτως λόγο να φύγει από τον Σωτήρη και να πάει στη μαμά της. Παίρνει το παιδί, νοικιάζει ένα σπίτι κοντά στη δουλειά και τη μαμά της, και, ενώ έχει δικό της χώρο, έχει και κάπου να αφήνει το παιδί. Άσε που, όταν σχολάει, πηγαίνει να πάρει το παιδί απ' τη μαμά της και τρώει εκεί. Έτσι, γλιτώνει και το μαγειρέμα... Με αυτά τα δεδομένα έχει πια την ευκαιρία να ζήσει σαν ελεύθερος άνθρωπος. Την κοινωνική «θητεία» της την ξόφλησε. Ούτε να ξαναπαντρευτεί θέλει ούτε να κάνει άλλα παιδιά. Θέλει έναν «καθαρό» σύντροφο, αλλά όχι να τον έχει όλη μέρα στα πόδια της και να τον νιώθει το παιδί της σαν «εισβολέα». Σε αυτό ακολουθεί τα χνάρια της μαμάς της: Καθεμία έχει τον δικό της χώρο.

Αν το καλοσκεφτείς, σε μια γυναίκα με αυτά τα δεδομέ-

να ο γάμος τής έχει κάνει καλό: Την απάλλαξε από το άγχος της κοινωνικής θητείας. Το μόνο που της απομένει για να ζήσει καλά είναι να έχει υγεία, φίλους, νέες γνωριμίες, ενδιαφέροντα κι έναν σύντροφο. Για να τα πετύχει αυτά, χρειάζεται να ασχοληθεί πιο συστηματικά με την κοινωνική δικτύωσή της*. Οι σύλλογοι Γονέων-Δασκάλων είναι ιδανικοί για μια τέτοια περίπτωση.

* Στο θέμα αυτό αναφέρομαι αναλυτικά στο βιβλίο μου «Άλλα θέλω κι άλλα κάνω», σελ. 46. Εκδόσεις Ψυχογίος, 2014.

Άνθρωποι χωρίς σύντροφο

Άνθρωποι δραστήριοι, με ενδιαφέροντα και, όμως, μόνοι. Προέρχονται και από τα δύο φύλα αν και οι γυναίκες είναι περισσότερες. Και τα δύο φύλα θύματα της κοινωνικής τους απομόνωσης. Και να 'ταν μόνο αυτό; Υπάρχουν πολλοί παράγοντες που μπορεί να μας ριξουν στα **βράχια της μοναξιάς**. Στο βιβλίο μελετάμε τους παρακάτω:

- Την κοινωνική μας δικτύωση
- Τις κοινωνικές μας ικανότητες στο φλερτ
- Το άγχος αποκατάστασης και τεκνοποίησης
– κυρίως γυναικείο χαρακτηριστικό αλλά όχι μόνο
- Την εικόνα που έχουμε για τον εαυτό μας
- Την εικόνα που έχουμε για το περιβάλλον μας
- Ο τρόπος που σχετιζόμαστε
- Τις προσδοκίες μας από μια σχέση
- Τα πιστεύω μας

Οποιοσδήποτε από αυτούς τους παράγοντες μπορεί να κάνει τη ζωή μας έτσι που να βιώνουμε ένα δράμα. Ο σκοπός αυτού του βιβλίου είναι να μας κάνει να δούμε τα πράγματα από μια απόσταση η οποία να μετατρέπει το δράμα σε κωμωδία.

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psichogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 16575